

Afet Yönetiminde Kolluğun Etkinliği: Elazığ Depreminde Jandarma Çadır Kurma Faaliyetleri

Kaya Ali LEKESİZGÖZ, Tekin AVANER¹

Afet Yönetiminde Kolluğun Etkinliği:
Elazığ Depreminde Jandarma Çadır Kurma Faaliyetleri

Effectiveness Of Law Enforcement At Disaster Management:
Setting Up Tents By Turkish Gendarmerie At Elazığ Earthquake

Özet

Abstract

Türkiye ölüm, yaralanma ve mal kaybına yol açan afetlerle sık sık karşılaşmıştır. Bu doğal tehlikeler arasında başta depremler olmak üzere, heyelanlar, su baskınları, kaya ve çığ düşmeleri, kuraklık önemli oranda zararlara yol açmıştır. Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması amacıyla bir afet olayının öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gereken çalışmaların, planlanması, yönlendirilmesi, koordine edilmesi, desteklenmesi ve uygulanabilmesi için toplumun tüm kurum ve kuruluşlarıyla, kaynakların bu ortak hedefler doğrultusunda yönetilmesini gerekmektedir. Ayrıca afet zararlarının azaltılması ve afetlerin önlenmesi ancak çok disiplinli bir yaklaşımla uygulanacak afet risk yönetimi ile mümkün olabilir. Bir genel kolluk teşkilatlanması olan jandarma da afetlerde görev alan ve önemli rol ve işlevler üstlenen bir yapılanmadır. Bu bağlamda Türkiye Afet Planı (TAMP)'nda görev ve sorumlulukları bulunan koordinasyon birimlerinin rolleri açısından özellikle toplanma ve barınma süreçlerinde etkisi giderek öne çıkmaktadır. Bu çalışmada afet yönetiminin bir parçası olan Jandarma'nın Elazığ Depremi'nde icra ettiği faaliyetlerdeki çadır kurma birliklerinin etkinliği ile bu hususun kamudaki iletişim ve medya yansımalarına ilişkin olgular analiz edilmektedir.

Turkey has faced frequently with casualties, injuries and entities' damages. Among natural disasters, earthquakes, floods, landslides, rock falls, snow avalanches and droughts have caused severely losses. In order to plan, direct, coordinate, support and implement the work to be done before, during and after a disaster to prevent and reduce their damages, it is necessary to manage all institutions and organizations of the society and resources in line with these common goals. In addition, the reduction of disaster damages and prevention of disasters can only be possible with disaster risk management to be applied with a multi-disciplinary approach. Gendarmerie which is a general law enforcement pillar has important role and key functions at disasters. In this context, in terms of units to be assigned responsibilities and duties at Turkey Disaster Management Plan, it's role for assembling and sheltering process at disaster is accelerating. In this study, Gendarmerie's accomplishments related to setting-up tents at the Elazığ Earthquake with its sub-units has been subjected to analyzing for effectiveness with reflection on the public opinion regarding with mass communication and media

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Deprem, Jandarma, Çadır Kurma

Keywords: Disaster, Disaster Management, Earthquake, Gendarmerie, Setting-Up Tents,

Makale Türü: Araştırma

Paper Type: Research

1. Giriş

İnsanoğlu, dünyada var olabilme adına doğa ile bütünleşmesi sürecinde bazı müdahalelerde bulunmuş ve bu durum insanın doğaya etkisi karşısında, doğanın da bir tepkisi olarak gerçekleşmiş ve bu etkileşim içerisinde insanoğlu; başarıyla sonuçlanan işlemler gerçekleştirmiş gibi gözükse de, doğa olaylarının gücü oranında maddi ve manevi kayıplar yaşamıştır. Doğanın bu gücü, zihinlerde afet kavramına şekil vererek doğa olaylarından nasıl korunulması gerektiği hakkında yaklaşımların gelişmesine zemin hazırlamıştır.

Afetlerin birey ve toplum nezdindeki olumsuz etkileri dikkate alındığında; oluşabilecek risklere ve bu risklere bağlı zararları asgariye düşürebilecek çözümler ile afet sonrası yaraların süratle iyileştirilmesi her zaman devletlerin gündeminde olan konular arasında yer almıştır. Bu açıdan bakıldığında devletin afet yönetimi içerisindeki sorumluluğuna yönelik sahip olduğu yetkiyi kamu yönetimi vasıtasıyla kullandığı düşünülürse, afet yönetimi kavramının içeriğini oluşturan konular, ülkelerin yönetim biçimlerine göre değişiklik gösterse de merkezi yönetim, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları gibi yapıların etki ve ilgi alanlarını oluşturmaktadır.

¹ Kaya Ali LEKESİZGÖZ, YTÜ İşletme Yönetimi Doktora Öğrencisi, kayalekesizgoz@gmail.com, ORCID ID [orcid.org/ 0000-0003-0339-9232](https://orcid.org/0000-0003-0339-9232) Tekin AVANER, Doç.Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, tekinavaner@hotmail.com, ORCID ID [orcid.org/ 0000-0003-4014-0131](https://orcid.org/0000-0003-4014-0131)

Toplumun barış, huzur, esenlik, güven ve gelişme içinde yaşamını sürdürmesi, kamu düzeninin korunması ve bozulması halinde de yeniden sağlanmasına yönelik olan kolluk faaliyetlerinin afet yönetiminde de üstlendiği görev ve sorumlulukları bulunmaktadır.

Bu bağlamda, çalışmada afetlerin kavramsal boyutta ele alınmasının ardından, ülkemizde özellikle kamusal etkisi bağlamında Malatya ve Elazığ depremlerinde genel kolluk olan Jandarmanın özellikle geçici barınma hizmetlerinde çadırların kurulmasına yönelik üstlenmiş olduğu vazifelerin sonuçları yorumlanmaya çalışılacaktır.

2. Afet ve İlişkili Kavramlar

Afetler; meydana geliş sebeplerinin çok değişkenlik göstermesinden dolayı farklı etkilere sahip olmakla birlikte tanımlanması zor bir olgudur. Bu nedenle de literatürde çok değişik afet tanımları bulunmaktadır. Afet kavramına farklı tanımlamaların yapılmasının bir başka sebebi ise jeoloji, sosyoloji, psikoloji vb. disiplinlerin inceleme nesnesi yapılan kavramı merkeze alma şekillerinden kaynaklanmaktadır.

Birleşmiş Milletler'in terimler sözlüğüne göre "*Bir toplumun veya topluluğun yaşamsal, yapısal, ekonomik ve çevresel unsurlardan en az bir tanesinde kayıplar doğuran, normal yaşantısını ve eylemlerini durduracak veya kesintiye uğratacak, savunmasızlığa maruz kalmaya neden olan tehlikeli olaylar*" (UNDRR, 2020) olarak tanımlanan afet, Türk Dil Kurumunun sözlüğünde ise "*Çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım*" (TDK Sözlük, 2020), Kent Bilimleri Sözlüğü'nde ise "*yerel toplulukların genel yaşamını etkileyen, aksatan, bozan yer sarsıntısı, yangın, su baskını, yer kayması, çığ ve kaya düşmesi*" gibi olaylar (Keleş, 1998:14), AFAD'ın hazırladığı "*Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü*"nde ise, "*Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay*" olarak tanımlanmış ve "*Afet, bir olayın kendisi değil, doğurduğu sonuçtur*" şeklinde açıklanmaktadır (AFAD, 2020).

Kökenbilim (Etimolojik) açıdan incelendiğinde ise afet sözcüğü Arapça kökenli olup büyük felaket, büyük zarar, sıkıntıya düşmek olarak tanımlanmaktadır. İngilizcedeki "disaster" kelimesinin karşılığı olarak kabul gören afet sözcüğünün kökeninin ise Latince'deki, dis – astro (istenmeyen – yıldızlar) birleşiminden oluştuğu düşünülmektedir (Zebrowski, 1997:306; Aydınç, 2016:4). Bu düşüncenin arka planı ise antik çağda yaşayan insanlara kadar dayanmakta, o dönemdeki yaygın inanış kapsamında afete, kötü yıldızların neden olduğu inanışı yatmaktadır.

Bilimsel çalışmalarda ise Afet;

✓ Doğal, ekonomik ve sosyal kayıplara neden olarak, gündelik yaşamı ve insan faaliyetlerini kesintiye uğratan veya durduran, olumsuz etkilerinden dolayı yerel imkanlarla başa çıkılamayacak seviyede meydana gelen tüm doğal, teknolojik veya insan yapımı olaylar (Kadioğlu ve Özdamar , 2008:2),

✓ Meydana geldikleri alanlarda kontrol edilemeyen ve çevre bölgeler için de tehlike oluşturan olaylar (Yılmaz, 2004: 2-3)

✓ Mevcut bir sistemin imkânlarını aşarak gerekli müdahalenin yapılamamasına neden olacak her türlü olaylar bütünü şeklinde tanımlanabilmektedir.

Afetlerin meydana geldiği bölgede ani gelişen ihtiyaçların, eldeki mevcut kaynaklardan fazla olması veya ihtiyaç duyulan müdahalenin yapılan müdahaleden fazla olması durumu olarak tanımlanması durumunda çok daha kısa ve net bir yaklaşım olarak;

✓ *Afet = İhtiyaç > Kaynaklar* ya da *Afet = Gereken Müdahale > Yapılan Müdahale* şeklinde formüle edilebilmektedir. (Kadioğlu, 2011:39)

Bu bağlamda; yukarıda genel bir çerçeve olması maksadıyla açıklanmaya çalışılan tanımlarında afetlerin ortak sayılabilecek öğeleri olarak meydana geldikleri toplumda (Hançer, 2009:11);

✓ Kısa veya uzun vade de olağan işleyişin olumsuz etkilenmesine ve dış yardımlarla desteklenmesine,

- ✓ Bireylerde psikolojik, sosyal, fiziksel ve ekonomik sorunların oluşmasına neden olabilmektedir.

Afetlerin sınıflandırılması ve türlerinin belirlenmesi konusu, tıpkı yukarıda belirttiğimiz afetlerin tanımı gibi tartışmalı ve karmaşık bir durumdur. Literatürde esas alınan kriterler bakımından farklı afet sınıflandırmaları mevcuttur. Bu nedenle afetlerin sınıflandırılmasında kesin bir yöntem bulunmamaktadır. Ayrıca afet ve doğal afet kavramlarının, bazı çalışmalarda aynı kapsamda değerlendirilmişse de, birbirlerinden farklı olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle çalışmanın bu kısmındaki sınıflandırma doğal afetlerin farklılığını ortaya koymaya çalışacak şekilde olan sınıflandırma esas alınarak yapılmıştır. Bu bağlamda afetlerin ortaya çıkış hızı ve kökenleri açısından ikiye ayırmak mümkündür.

Meydana geliş hızlarına göre afetler, değişik başlıklar altında olmak üzere genelde hızlı/ani gelişen ve yavaş/sinsi gelişen şeklinde isimlendirilmektedir (Ergünay, 2009:10). Hızlı gelişen afetler deprem, çığ, yıldırım, kaya düşmesi, volkanik patlama, heyelan, fırtına, hortum, tornado, sel ve tsunami gibi doğa kaynaklı afetlerdir. Bunların birey ve toplum üzerindeki olumsuz sonuçları aniden ve çok süratli ortaya çıkmakta, yıkıcı etkileri hemen görülebilmektedir. Yavaş gelişen afetler ise genellikle çevresel tehlikeler olup, küresel ısınma iklim değişikliği, hava kirliliği, çölleşme ve erozyon gibi afetlerdir ve olumsuz sonuçları aniden değil de zaman içinde, yavaş yavaş ortaya çıkan ve ciddi boyutlara ulaşabilen afetlerdir (AFAD, 2020).

Afetlerin, literatürde ortaya çıkış nedeni, başka ifadeyle kaynağı dikkate alınarak da sınıflandırıldığı görülmektedir. Afetler kaynaklarına veya meydana gelme sebepleri açısından “doğal ve doğal olmayan (yapay)”, “doğal ve insan kaynaklı”, “doğal, teknolojik ve insan kaynaklı” şeklinde farklı isimlerle ifade edilmektedir (Yavaş, 2005: 14; Kadioğlu, 2011: 43; AFAD, 2020).

Afet kavramının akılda ilk çağrıştırdığı genelde doğa kaynaklı, yani doğal afetler olmakla birlikte bunun yanı sıra sınırların kalktığı ve sürekli gelişen dünyada, teknolojik ve insan kaynaklı afetlerin sayısı ve sıklığı da şiddetiyle beraber giderek artmaktadır (AFAD, 2014). Buna karşın, özellikle insan ve teknoloji kaynaklı afetlerin arasında kesin çizgilerle ayırmanın bulunmamasından dolayı teknolojik afetlerin insan kaynaklı afetlerin içerisinde geçtiğini, bazen *karma afetler* şeklinde isimlendirildiği de görülmektedir (Kadioğlu, 2011:44).

Bu bağlamda; kaynak sınıflandırılmasına göre yapılan afet çeşitlerinde daha sade ve anlaşılır olacağı düşüncesi içerisinde doğa olaylarından kaynaklanan deprem, çığ, yıldırım, kaya düşmesi, sel, heyelan gibi afetleri doğal afetler, insan ve teknoloji faktörlerinin dahil olduğu küresel ısınma, ozon delinmesi, çevre kirliliği, endüstri kazaları, siber tehlikeler gibi yıkımlar sonucu oluşan afetleri ise doğal olmayan (yapay) afetler olarak sınıflandırılması yeğlenmiştir (Geray, 1997:94; Yavaş, 2005:15).

Doğal olmayan afetler; insan faaliyetlerinin tetiklemesi sonucunda ortaya çıkan türlerden olup, kimyasal, biyolojik, radyolojik, nükleer; kara, hava, deniz ve demiryolu ulaşım ve endüstri kazaları, bina, tünel ve maden çökmeleri, baraj yıkılması, kritik yapılara yönelik tehditler, terör saldırıları, tehlikeli madde atıkları, bomba tehdidi, siber tehlikeler, salgın hastalıklar gibi durumların oluşturduğu fiziksel, ekonomik ve sosyal etkilerinden ya da bunların doğurduğu sonuçlar itibarıyla değerlendirilmektedir. (Kadioğlu ve Özdamar, 2008:3)

Doğal afetlere; deprem, sel, çamur akıntısı, tsunami, deniz yükselmesi, toz, kum, yağmur, rüzgâr fırtınaları, sıcak ve soğuk hava dalgaları, yıldırım, kasırga, tayfun, hortum, volkanik patlama, dolu, don, sis, buzlanma, büyük orman yangınları, çığ, heyelan, kütle hareketleri, kaya düşmesi, kuraklık, sis, orman ve çalı yangınları, çekirge istilası, salgın ve bulaşıcı hastalıklar gibi kaynağı genellikle dünya olan doğa kaynaklı olaylar örnek gösterilebilir (Kadioğlu, 2011:45). Buna göre doğal afetlerin çok büyük bir kısmı sadece doğa olayı kökenli olup oluşumuna insan müdahalesi söz konusu değildir.

Oluş nedenlerine göre afet türleri bu şekilde ayırt edilmeye çalışılsa da afet türleri arasında her zaman kesin sınırlar çizilememektedir. Bunun ana sebeplerinden birisi doğal olmayan afetlerin, her ne kadar doğal faktörlerin dışında teknoloji ve insan kaynaklı faaliyetler sonucunda ortaya çıkan afetler olarak tanımlanmasına karşı aslında afete neden olan olayın meydana gelmesinde ve sonuçta afet boyutuna ulaşmasında doğal etkenlerinde doğrudan veya dolaylı etkisinin bulunmasıdır (Griffy, 2010, s. 26). Bu durum, *domino etkisi* olarak da ifade edilmekte ve buna göre ortaya çıkan birtakım olaylar, sonrasında başka birtakım tehlikeleri de beraberinde getirebilmektedir (UNISDR, 2001). Örneğin birer doğa olayı olan deprem, sel gibi olaylar, domino etkisi sonucu yangın, baraj kazası, hava kirliliği, su kirliliği, tehlikeli madde kazası ve nükleer kaza şeklindeki pek çok doğal olmayan afeti tetikleyip çevre felaketine yol açabilmektedir.

Yukarıda afetlere yönelik açıklanan genel bilgiler kapsamında ülkemiz, karakteristik, coğrafi, jeolojik ve iklim yapısı sebepleri ile değişik zamanlar da ciddi can ve mal kaybına yol açan afetlerle mücadele içerisinde olmuştur. Literatürde afetlere yönelik yapılan bir çalışmada ise ülkemizde kayıtlara geçen toplam 313 afetin %51,1'ini doğal afetler, % 48.9'unu ise teknolojik afetler oluştururken, depremler tüm afetlerin %24.3'ünü, doğal afetlerin ise % 47.5'ini oluşturmaktadır. (Bahadır ve Uçku, 2018:30)

Diğer istatistiki verilerde göz önünde bulundurulursa depremler en fazla zarar bırakan doğal afetler içerisinde üst sıralarda yer almaktadır. Ülkemizde de fiziksel ve psikolojik sermaye açısından en büyük zarara neden olan afetler içerisinde ilk sıralarda genelde depremler akabinde sel ve taşkınlar gelmektedir. (Korkanç ve Korkanç, 2006:45)

Bundan sonraki bölümlerde afet yönetiminin bir parçası olarak Jandarma'nın; ülkemizdeki bütünleşik afet yönetimi yaklaşımı içerisinde gerek mevzuattaki ödev ve sorumlulukları açısından gerekse kurtarma faaliyetlerinden ilk yardıma, geçici barınmadan zararların azaltılmasına yönelik tüm imkân ve kabiliyetlerinin kullanılması kapsamında özellikle Elazığ ve Malatya Depremlerindeki çadır kurma faaliyetlerinin etkisi yorumlanmaya çalışılacaktır.

3. Afet Yönetimini Mevzuat İçindeki Gelişimi ve Jandarma İlişkisi

Afet Yönetimi, afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması amacıyla, afet öncesi, sırası ve sonrasında alınması gereken önlemler ve yapılması gereken çalışmaların planlanması, yönlendirilmesi, koordine edilmesi, desteklenmesi ve etkin olarak uygulanabilmesi için toplumun tüm kurum ve kuruluşlarıyla, imkan ve kaynaklarının belirlenen stratejik hedefler ve öncelikler doğrultusunda kullanılmasını gerektiren, çok yönlü, çok disiplinli ve çok aktörlü, dinamik ve karmaşık bir yönetim sürecidir (AFAD, 2020).

Afet yönetiminin etkin bir şekilde yürütülebilmesi, başta milli bir politikanın oluşturulmasına ve afet yönetim kültürünün toplum içerisinde oluşturulup içselleştirilmesiyle yakından ilişkili görülmektedir. Bu açıdan ülkemizde tarihsel süreçte afetlerle iç içe olan bir toplum ve yönetim mekanizmasındaki yaklaşımın, fonksiyonel ve etkili bir afet yönetimi anlayışına sahip olması gerektiği açıkça görülmektedir (Akdağ, 2010:101).

Afetlere bakış açısı Osmanlıdan günümüze genel itibari ile oluşan hasar ve zarar durumuna göre tazmin ya da inşaa ile sınırlı kalmış, afet öncesinde yapılması gerekenlere odaklanma noktasında ciddi bir yaklaşım sergilenmemiştir. (Gençoğlu, 2007). Bu nedenle afetlere yönelik mevzuat, proaktif bir yaklaşımla öncesinde değil sonrasında hukuki düzenlemeler yapmak suretiyle gelişmiştir.

Afetlerle alakalı doğrudan hukuksal çalışmalar 1939 Erzincan Depremi sonrasında dayanmaktadır. Oluşan hasarların, zararların giderilmesi ve yapılacak aynı ve nakdi yardımların belirlenmesine ilişkin 17 Ocak 1940 tarih ve 3773 sayılı *Erzincan'da ve Erzincan Depreminden Müteessir Olan Mıntıklarda Zarar Görenlere Yapılacak Yapılar Hakkında Kanun* çıkarılmış, depremin neden olduğu zararların bu şekilde geçici çözümlerle geçiştirilemeyeceği anlaşıldığında 18 Temmuz 1944 tarihinde 4623 sayılı *Yer Sarsıntılarında Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun* çıkarılmıştır (Yılmaz, 2003:75). Söz konusu mevzuatla merkez yönetim depremlere yönelik bazı görevleri uhdesine almış ve ülke genelini kapsayacak bir yaklaşım benimsemiştir. Fay hatlarına göre oluşturulacak deprem haritalarına ait bölgelerinin belirlenmesi, inşası yeniden gerçekleştirilecek konut ve binalar için bazı istisnai ve özel uygulamaların mevzuatla mecburi duruma getirilmesi, acil durumlar ve ilk yardım programları ile bu durumlar için il/ilçe arama-kurtarma ekiplerinin oluşturulması, taşra/yerel yönetimler olarak belediye ve ilgili kurumların gerekli zemin etütleri tamamlanmamış alanları imara/iskana açmaması gibi önlemler uygulamaya konmuştur. Müteakiben 1945 tarihli ve dönem itibariyle *Türkiye Yer Sarsıntısı Bölgeleri Yapı Yönetmeliği*² bugünkü adıyla "*Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik* yürürlüğe konulmuş olup, 1956 yılında 6785 sayılı *İmar Kanunu*², 1958 yılında çıkarılan 7116 sayılı *İmar ve İskan Vekaleti Kuruluş ve Vazifeleri Hakkında Kanun*, 1958 tarihli ve 7126 sayılı *Sivil Müdafaa Kanunu*, çeşitli değişikliklerle günümüze kadar gelen 1959 tarihli ve 7269 sayılı *Umumi Hayata*

² 1985 yılına kadar yürürlükte kalan bu kanun, daha sonra 3194 sayılı İmar Kanunu olarak yürürlüğe girmiştir.

*Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun*³ lar ile devletin tüm güç ve kaynaklarını afetten önce planlayarak, afetin meydana gelmesi durumunda devletin tüm imkan ve kabiliyetleri doğrultusunda yeteneklerin afet bölgesine en süratli şekilde ulaşması ile afetzede vatandaşlara yönelik en etkili ve sağlıklı ilk ve acil yardım yapılmasını sağlamak için acil yardım teşkilatlarının kuruluş ve görevlerini düzenleyen 1988 tarihli *Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik* çıkarılmıştır (Yılmaz, 2003:78; Göktürk ve Yılmaz, 2010:7).

1992 Erzincan depreminin oluşturduğu tahribat ve meydana gelen zarar, *3838 sayılı Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Vuku Bulan Deprem Afeti İle Şırnak ve Çukurca'da Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun'un* çıkarılmasına neden olmuştur. Daha önceki yönetim anlayışlarının bir benzeri olarak pansuman özelliği taşıyan afet sonrasında harekete geçiş yaklaşımı göstermiştir ki; söz konusu yasadan sonra, meydana gelen afetlerden etkilenebilecek diğer bölgelere de yönelik olması bakımından benzer yasaların hazırlanması gerekliliğini ortaya çıkarmış ve akabinde 1995 tarihli ve *4123 sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun* çıkarılmıştır (Aktel, 2010).

1999 Marmara Depremi sonrasında afet yönetimi ve koordinasyonu yeterli etkinliği gösteremediğinden, süratle kanun hükmünde kararnamelerle mevzuatta önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Marmara Depreminin meydana geldiği ve etkili olduğu alanlar ülke nüfusunun ve sanayi bölgelerinin en yoğun olduğu noktalar olması sebebiyle, deprem bölgesindeki hasar ve yıkımın giderilmesi, bölgede normal yaşama dönülmesi ve ülke genelinde geçerli yasal ve yönetsel tedbirlerin alınarak uygulanabilmesi maksadıyla 1999 tarihli ve 4452 sayılı *Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu* çıkartılmıştır.

Ülkede afetlere yönelik sivil savunma hizmetlerini içeren yasal altyapı çalışmalarının direnek noktasını 1958 tarih ve 7126 sayılı *Sivil Müdafaa Kanunu* oluşturmaktadır. Yasayla İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak Sivil Savunma Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 7126 sayılı yasanın 3. ve 5. maddeleri ile 3152 sayılı *İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun* hükümlerine göre İçişleri Bakanlığı ülke genelinde sivil savunmanın planlanması, örgütlenmesi, denetim ve uygulama usul ve esasları bakımından sorumlu ve yetkili tutulmuştur

2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile afetlerin yönetilmesine yönelik olarak faaliyet gösteren kurumların merkezi bir anlayışla yönetilmesi maksadıyla Başbakanlık'a bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak yetki ve sorumluluklar tek bir çatı altında toplanmıştır. Bu doğrultuda afetlerle ilgili olarak görev yapan İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık'a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılmıştır (Aktel, 2010). Gelişen durumlara cevap vermesi maksadıyla siyasi yönetimde meydana gelen gelişmelere yönelik olarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile ilgili yapılan düzenlemeler kapsamında, 15 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile söz konusu başkanlık İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, afet ve acil durumlara ilişkin en yetkili kurum olup, bir şemsiye kurum anlayışıyla afet ve acil durumun niteliği ve büyüklüğüne göre gerek Genelkurmay Başkanlığı, Dışişleri, Sağlık, Ulaştırma ve Altyapı vb. ilgili diğer bakanlık kuruluşları ile gerekse sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir (AFAD, 2020).

Jandarma Genel Komutanlığı ve bağlı birlikleri, ilgili yasa ve yönetmelikler doğrultusunda afet yönetimi sistemi içerisinde öncelikli arama/kurtarma faaliyetleri olmak üzere çeşitli diğer hizmetlerin de ifasında kendisine tevdi edilen görevleri icra etmektedir ve bu görevleri diğer görevli kurum ve kuruluşlarla koordineli şekilde başarılı şekilde yerine getirmektedir.

³ Bu yasanın en dikkat çeken noktası, şemsiye yasa şeklinde birleştiriciliğidir. Kısaca daha önce mevzuatlarda afetlerin zararlarını azaltmayı amaçlayan yaklaşımların tek bir yasa haline getirilmesi şeklinde düzenlenmesidir. Ayrıca bu düzenleme ile afet risklerine karşı genel bütçeden hariç olarak "Afet Fonu" oluşturulmuş, depremler ve seller dışındaki afetlerde doğal afet kapsamına dahil edilmiştir. Ayrıca, yasa merkezietçi bir düşünce içerisinde ele alınmış ve genel yaklaşım afet sonrası meydana gelen bütün zararların karşılanması yönelik olmuştur.

1959 tarih ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında “Afet bölgelerinde veya civarında bulunan ordu, jandarma, kıta, birlik ve müessese kumandanları, barış zamanında, kendilerinden vali veya kaymakamlar tarafından istenilecek yardımları üstlerinden emir beklemeksizin yapmaya mecburdurlar.” hükmü bulunmaktadır.

12 Aralık 2001 tarih ve 24611 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan *Türk Arama Kurtarma Yönetmeliği* kapsamında da arama ve kurtarma faaliyetlerinin süratli bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli her türlü teçhizatla donatılmış ve özel eğitim görmüş personelden oluşturulan Arama Kurtarma Birliklerine (AKBİR) yönelik *Kara-AKBİR istasyonları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sivil Savunma Genel Müdürlüğü⁴ tarafından kurulur. Jandarma Genel Komutanlığı özellikle, Sivil Savunma Genel Müdürlüğü birimlerinin bulunmadığı ve yeterli olmadığı yerlerde, bu istasyonları kurar ve işletir.* hükümleri bulunmaktadır.

Ayrıca afete müdahale ve sorumluluklara yönelik olarak 2009 tarih ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yetkiler, meydana gelen hasarın büyüklüğüne göre, hiyerarşik şekilde ilerlemektedir. Yerel ve küçük seviyedeki afetler sonrasında ilk müdahale *İlçe afet ve acil durum müdürlükleri* tarafından kaymakamların başkanlığında yapılmakta, ilçenin imkan ve kabiliyetlerini aşan durumlarda ise valilerin yönetiminde olan *İl afet ve acil durum müdürlükleri*, ilin gücünü aşan olaylarda ise *Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu* devreye girmektedir. Söz konusu müdürlüklerde ve kurulda görev alacak jandarma personelinin görev ve sorumlulukları ilgili ikincil mevzuatlarla belirtilmiştir.

Yasal mevzuatla beraber, üzerine düşen görev ve sorumlulukların bilinci ile hareket eden Jandarma Genel Komutanlığı özellikle 17 Ağustos 1999– Marmara Depremi felaketinden sonra geri beslemelerle alınan dersler sonucunda hızlı şekilde reaksiyon göstererek 1 Eylül 1999 tarihinde; ülkenin herhangi bir bölgesinde meydana gelen, diğer jandarma birliklerinin imkân ve kabiliyetini aşan, özel eğitim, silâh, teçhizat, donanım ve üstün yetenek gerektiren önemli asayiş olaylarında, arama kurtarma faaliyetlerinde, cezaevi ve toplum olayları ile teröristle mücadele harekâtında Jandarma Genel Komutanlığının ihtiyatını teşkil etmek maksadıyla Jandarma Komando Özel Asayiş ve Kurtarma Tugay Komutanlığını (JÖAK) Ankara’da kurmuştur (JGK, 2020).

Söz konusu seçkin birliğin kuruluşunda yurt genelinde meydana gelebilecek her türlü doğa olayı ve afetlerde arama kurtarma faaliyeti icra etmek maksadıyla kurulan Jandarma Arama Kurtarma (JAK) Tabur Komutanlığı; iki Afet Arama Kurtarma ve bir Özel Arama Kurtarma Bölüğünden teşkil edilmiştir. Afet Arama Kurtarma Bölüklerinin teşkilinde dörder Arama Kurtarma Timi; Özel Arama Kurtarma Bölüğünün teşkilinde ise üç Sualtı Timi, iki Dağcılık Timi ve bir Jandarma Köpekli Arama Kurtarma Timi bulunmaktadır (JGK, 2020).

Jandarma Arama Kurtarma timlerinin kuruluş maksatları kapsamında genel görevleri olarak (İlhan, 2013:122);

- ✓ Meydana gelen deprem, sel, çığ gibi doğal afetlerde afetzedelere ulaşmak ve ivedilikle tahliye etmek,
- ✓ Zor doğa ve arazi şartlarında motorlu intikal imkânı olmadığı ve yaya intikal şartlarının da güç olduğu bölgelerde meydana gelen olaylara müdahale etmek,
- ✓ Kayak sporunun yapıldığı pistlerde emniyet ve asayiş hizmetini sağlamak, kaybolan ve yaralanan yerli ve yabancı turistlere yardımcı olmak,
- ✓ Dağcılık sporunun yapıldığı parkurlarda, meydana gelen kazalarda kazazedelere ulaşmak ve ivedilikle tahliye etmek görevleri bulunmaktadır.

⁴ 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamındaki hükümler doğrultusunda *Sivil Savunma Genel Müdürlüğüne yapılan atfılar; Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve ilgisine göre İl Afet ve Acil Durum Müdürlüklerine yapılmış sayılır* hükmü bulunmaktadır.

Jandarma Genel Komutanlığı'nın JÖAK dışında ayrıca bünyesinde teşkil edilen ve özellikle temininde güçlük çekilen personelinden oluşturduğu Jandarma Komando/Asayiş Bölük/Tabur seviyesindeki birliklerle, meydana gelen afetlere ilgili mevzuat hükümleri gereğince diğer kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde süratle müdahale ederek her türlü faaliyette özverili çalışmalarına devam etmektedir.

4. Afet Yönetim Evrelerinde Barınma Hizmetleri

Afet yönetimi; afetlerin önceden tahmin edilmesi ve oluşabilecek zararların azaltılması, afetlere karşı hazırlıklı ve dirençli olunabilmesi maksadıyla; hızlı ve etkili bir kurtarma, ilk yardım, geçici barınma ve sonrasında yeniden inşa süreçlerinde toplumun sahip olduğu tüm imkân, kaynak ve kabiliyetlerinin (insan gücü, malzeme, donanım ve para) yönetilmesinde rasyonel yaklaşımın esas alınmasıdır (Ergünay, 1977:12).

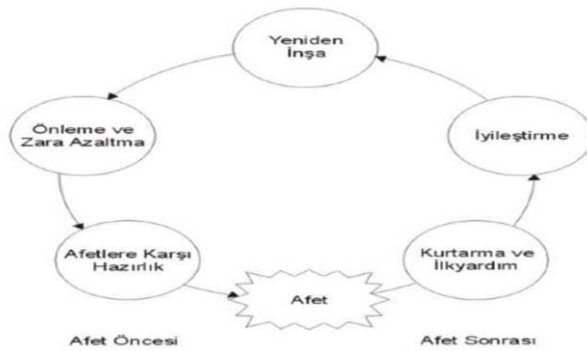
Afet Öncesi; Afetlere karşı senaryoların oluşturulması; mevcut kaynakların tespiti, gereksinimlerin tahmin edilmesi, hesaplanması ve bu kaynak ihtiyacının karşılanmasına yönelik iş planlarının yapılması, birey ve toplum üzerinde sosyal ve ekonomik dengeyi bozacak, olası can ve mal kayıplarına karşı korunma ve afetin olumsuz etkilerini en az zararla atlarmaya yönelik afet öncesi dönemde yapılan hazırlıklardır (Akdur, 2001:5).

Afet anı ve hemen sonrası; en hızlı ve koordineli bir şekilde enkaz bölgesine intikalden başlamaktadır. İhtiyaçları hızla tespit etme, çok yönlü iletişim kurabilme, yeterli sayıda doğru gereç ve eğitilmiş kadroları afet yerine hızla erişirme, acil sağlık hizmetleri ve günlük yaşam desteklerine yönelik ekiplerin çalışmalarını kapsayan, tecrübeye, hızlı ve doğru bilgilenmeye dayalı merkezi ve mutlak otorite ile sağlam disiplin gerektiren süreci ifade etmektedir (Çeber, 2005:30).

Bir afetin vuku bulması durumunda, alan içerisindeki bütün sosyo-ekonomik faaliyetlerin sekteye uğramasından dolayı ilk yardım faaliyetleri, arama ve kurtarma çalışmaları, ölenlerin gömülmesi, afetzedelerin tahliyesi ilk yapılacak işlemlerin başında gelmektedir. Zaman geçtikçe ihtiyaçlar hiyerarşisindeki gereksinimlerden gıda, beslenme, barınma, ısınma, aydınlanma, , güvenlik gibi hususlara ilave olarak haberleşme ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanması ile ikincil afet (Ride ve Bretherton, 2011, s. 56) olarak isimlendirilen olası yangın, salgın hastalık ve hasar görmüş yapıların yıkılmasının neden olabileceği kayıpların önlenmesi amacıyla yapılacak faaliyetler ön plana geçer.

Afet Sonrası ise; herhangi bir afet meydana geldikten sonraki ilk dalga ve şokunun kabul edilmesinden sonraki uzun vadede kalıcı konutlara ve afet öncesi yaşama geçiş ile ilgili uygulamalar kısacası normalleşme süreci olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda en genel haliyle Afet Yönetim Evrelerinin akışı Şekil 1'deki gibi özetlenebilir (Ergünay, 2009).

Şekil 1: Afet Yönetim Evreleri



Kaynak: Oktay Ergünay, Afet Yönetimi: Genel İlkeler, Tanımlar, Kavramlar, 2009: 24

Afetin meydana geldiği andan itibaren daha afet öncesindeki proaktif yaklaşıma nazaran reaktif yaklaşımın sergilendiği arama-kurtarma ve acil/ilk yardım uygulamalarına duyulan ihtiyaca paralel olarak, afetten birinci derecede etkilenenlerin geçici barınma sorunları oluşur. Afetlerin yıkıcı gücü karşısında kullanılamayacak ya da oturulamayacak bina ve yapıların iyileştirilerek işler hale getirilmesi veya yeniden inşası zamansal anlamda daha uzun sürmektedir. Bu dönemde afetzedelerin geçici olarak barındırılması ve temel ihtiyaçlarının karşılanması büyük önem taşımaktadır (Yavuz, 2013: 2).

Afetlerin meydana gelmesinin hemen ardından ve uzun dönemde afetzedelerin barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik sunulan hizmetler acil barınma, geçici barınma ve kalıcı konut yardımları olacak şekilde sınıflandırılabilir (Quarantelli, 1995:43-53).

- ✓ *Acil barınma*; afet sürerken ya da afetten sonraki acil durumun devam ettiği saatlerde genellikle kamusal yapılarda kitlesel barınma, arkadaş evine sığınma, çadır veya bir branda altında barınma dönemi,
- ✓ *Geçici barınma*; afetin şok etkisi atıldıktan sonra afetzedelerin kalıcı konutlara yerleştirilinceye kadar kamu tesisleri, çadır veya konteynırlarda barındığı dönemi,
- ✓ *Kalıcı konutların inşası* ise; afet nedeniyle konutu zarar gören afetzedelerden hak sahibi olarak kabul edilene, yıkılan konutları yerine konut yapıldığı dönemi ifade etmektedir.

Acil ve geçici barınma; meydana gelen afetler nedeniyle yaşam ve konut alanları zarar gören insanların, afet sonrası dönemde de insan onuruna yaraşır, sağlıklı ve huzurlu bir hayat sürmelerini sağlamak amacıyla afetzedelere geçici olarak barınak tahsis edilmesidir (Özdemir, 2004). Acil ve geçici barınma, öncelikle konutları yıkılan veya otulamayacak kadar hasar gören kişilerin barınma ihtiyaçlarının, çadır, prefabrik konut veya sosyal tesislerde barınma gibi yöntemler ile karşılanmasını kapsamaktadır (Limoncu ve Bayülgen, 2005:18-27).

Acil ve geçici barınma ihtiyacı, insanların yaşamlarını idamesinin yanında salgın hastalıklara karşı koruyucu tedbirler adına önemlidir (Raskoviç ve Mrdja, 2013, s. 113-114). Ayrıca zor koşullara yönelik olarak insan onurunun incinmemesi, gizlilik ve mahremiyet kapsamında birey ve toplum faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için, afetzedelerin barınma ihtiyacı en iyi şekilde karşılanmalıdır. Acil ve geçici barınmanın temel amacı; afetzedenin fiziksel ve psikolojik tehlikelere karşı korunarak, afet öncesi dönemdeki olağan yaşamına mümkün olduğunca hızlı bir şekilde dönmesini sağlamaktır (Demiraslan, 2005:340-347). Özellikle depremlerde, hasar gören konutlar oturulamaz hale gelirken, hasarlı durumda bulunmayan binalardaki vatandaşlarda depremin yeniden tekrarlanacağına yönelik korku ve endişelerinden dolayı evlerine girmek istemezler. Bu sebeple aniden çok sayıda insanın barınma ihtiyacı oluşur. Bu ihtiyaç, ilk etapta çadır veya benzeri barınaklar verilerek, daha sonra da geçici konut veya başka bölgelerde geçici yerleşim sağlanarak çözülür. (Yılmaz, 2003:60; Limoncu ve Bayülgen, 2005:18-27)

Çadırlar gerek tedarik ve işletme maliyetlerinin az olması gerekse kurulum ve kullanım kolaylığı sağlaması, taşınabilirliği, depolanabilirliği ve lojistik avantajlarından dolayı, afet sonrasında geçici barınma ihtiyacının giderilmesinde afet ülkeleri açısından tercih edilen çözümlerin başında gelmektedir. Özellikle barınma ihtiyacının acil ve yüksek olduğu büyük çaplı afetlerde çadırlar kullanılır. Afetlerin özellikle kış mevsimi veya iklim şartlarının zorlu olduğu dönemlerde meydana gelmesi durumunda kalıcı konutlara geçişlerde yaşanması muhtemel gecikmelerden dolayı çadırlar afetten sonraki dönemde kısa vadede en etkili çözüm yöntemi olarak tercih edilmektedir. Çadırlarda genel olarak bu süre kış dönemlerinde ve zorlu hava şartlarının olduğu zamanlarda bir haftayı, sıcak hava veya yaz dönemlerinde ise en fazla 1 ayı aşmamalıdır (Ervan, 1996: 303-312).

Buna karşın çadırların afet yönetimi kapsamında kullanım sürelerinin uzaması sonucu oluşabilecek dezavantajları ise (Dialameh, 2017: 16-20):

- ✓ *Güvensizlik ve Savunmasızlık*; çadırların imal edildikleri malzemeler dikkate alınırsa ince katmanlardan oluşan kumaş ve plastik materyaller kesici ve delici aletlere karşı kolayca yırtılma, parçalanma gibi durumlara hassasiyet oluşturmaktadır. Bu duruma elektrik imkanının olmaması, güvenlik tedbirlerinin azalması gibi olumsuzluklar da eklendiğinde özellikle afet sonrası aile bireylerini kaybeden kadın ve çocuklar çok daha hassas duruma gelmektedirler.
- ✓ *Dayanaksızlık, Mukavemetsizlik ve Yalıtımsızlık*; çadırlar çok dayanıklı ürünler değildir. İnce, zayıf yapılarından dolayı yağmur, kar, fırtına, tipi, aşırı soğuk veya aşırı sıcak gibi iklim ve hava koşullarında kullanım özellikleri bitebilmekte, ısı ve suya karşı duyarlı yapılarının bulunmaması sebebiyle ihtiyaca istenen seviyede cevap verememektedir.

- ✓ **Yetersiz Havalandırma:** Çadır sınırlarındaki alan içerisinde bulunan havanın yetersiz dolaşımı, oluşan nem, havadan yeteri kadar istifade edememe ciddi sağlık ve solunum problemlerinin oluşmasına neden olabilmektedir.
- ✓ **Temiz Suya Ulaşım Zorluğu:** Çadırların kullanımında ayrı tuvalet ve banyo bulunmamasından dolayı çadırkentlerin oluşturulduğu alanlarda bu hizmetler ortak kullanıma tabi olmaktadır.
- ✓ **Gizlilik Eksikliği:** Özellikle afet çadırlarının oluşturduğu çadırkent bölgelerinde meydana gelen kalabalığa karşı ses yalıtımının olmaması iletişim açısından, toplu şekilde bulunulması sebebiyle sosyolojik açıdan kişisel mahremiyet bulunmamaktadır. Örneğin; kıyafet değiştirmeden, kişisel bakım ve sağlık konularına kadar yaşam tarzında gizlilik ortadan kalkabilmektedir.

Nitekim 23 Ekim 2011 Van-Erciş ve 9 Kasım 2011 Van-Edremit depremlerinin hemen sonrasında İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD)'nın ve ilgili birimlerin yapmış olduğu hasar tespit çalışmaları ve ihtiyaçların belirlenmesi kapsamında en üst sıralarda kuru gıda, çadır ve battaniye ihtiyacının acil olduğu değerlendirilmiştir (Aydınç, 2016: 77-82).

Bu bağlamda; afetin meydana gelmesinden normalleşme sürecine kadar geçen zaman içerisinde afetzedelere yönelik barınma ve iskan işlemlerinde hali hazırda kullanılan çadırlarda; iskeletli yapı, güç tutuşma, su ve ısı izolasyonu, temiz hava sirkülasyonu, ışık sızdırmazlığı, kolaylıkla sevk edilebilecek ve depolanabilecek (50-70 kg. ağırlığında), güvende bulunma hissi yaşatan (16) m²'lik aile tipi çadırlar afet çadırları açısından karakteristik özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır (AFAD, 2016). Söz konusu çadırların, kullanım, kurulum, geri toplamak ve bakım hizmetlerine yönelik internet ortamında çeşitli video görselleri de mevcut olup, genel hatları ile bakıldığında yardımlaşarak (4) kişilik bir ekip ile (20) dakikalık bir zaman zarfında kurulduğu görülmektedir (Kızılay, 2017).

5. Jandarmanın Çadır Etkinliği ve Elazığ Depremindeki Yansımaları

Tarih boyunca çadırlar, esas olarak savaş sırasında (yürüyüşte veya kuşatma sırasında) kullanılmak üzere geçici ve taşınabilir barınaklar ve konaklama imkanı sağlamıştır. Çadırların savaş dışındaysa barınma ve konaklama maksadıyla, göçebe yaşam tarzında, avlanma faaliyetlerinde, festival ve bayramlarda düzenlenen etkinliklerde, kısacası insana ait yaşam ve kültür faaliyetlerinde, el yazmalarında, hiyeroglif, minyatür ve resimlerdeki tasvirlerde, heykel, duvar halısı ve gravürlerde, edebiyat ve sanat eserlerinde geniş bir coğrafya ve zaman yelpazesinde işlenerek kullanılmıştır.

Zaman içerisinde çadır kavramı, *dış mekan* ve *doğa* fikirleri ile iç içe geçmiş, eş anlamlı bir yapıya bürünmüş olsa da, bilinen ilk çadırlar onları kuran insanlara ev olarak hizmet etmiştir. Çadırlar, eski zamanlardaki hayvan kemikleri, postları ve ağaç dalları kullanılarak inşa edilen eski barınakların devamı ve evrimidir. Büyük yünlü mamutlardan elde edilen kemikler, buzul çağında hem Neandertaller hem de ilk insanlar tarafından barınak inşa etmek için destek malzemesi olarak kullanılmıştır. Bu tür barınağın bilinen en eski örneği milattan önce 40.000'lere denk geldiği düşünülen ve günümüzde Moldova'da bulunan yapılardır. Arkelolojik açıdan incelenen bu yapıların karakteristik özellikleri; dairesel olmaları, boyutlarının sekiz ile 24 metrekare arasında değişiyor olması ve araziye bağlı olarak bir metreden 20 metreye kadar aralıklı şekillerde konumlanmış olmasıdır (TURAS, 2018).

Türkçe'deki lehçelerde *çatur*, *çatır*, *çâçır*, *çâşır*; Doğu Avrupa'da ise daha değişik telaffuzlarla kullanılan çadırın etimolojik açıdan incelenmesinde ağır basan iki yaklaşım söz konusudur. Birincisi; Türkçe'ye Orta Farsça'dan *çatur* (örtü) kelimesinden geçtiği ve bu kelimenin Eski Türkçe'de *çat*⁵ (birleştirmek, birbirine tutturmak) kökünden gelmiş olabileceği, diğeri ise Farsça'ya *çetr* şeklinde geçen ve aslının Sanskritçe *çhattra* (şemsiye, gölgelik) olabileceğidir (Doerfer, 1975: 16-22; Bozkurt, 2013: 158).

⁵ Türk Silahlı Kuvvetleri ve Jandarma Genel Komutanlığında silahla icra edilecek faaliyetlerde eğitim aşamasında "Tüfek Çatılacak! Çat." komutu öğretilmektedir. Bu bağlamda birliğin kısa süreli durma veya konaklama maksadıyla icra edeceği faaliyetlerde hem birlik bütünlük hem de tertip ve düzen oluşturulması maksadıyla silahlar çatılmaktadır. (Fotoğraf 1-2)

Fotoğraf 1-2: Türk Tarihinde Tüfek Çatıları Oluşturan Birlik Görüntüleri



Kaynak: Sosyal Medya Kullanıcısı Paylaşımı (Erişim Tarihi:16.03.2021, <https://twitter.com/Nu-rayBLGL1/status>)

Ayrıca teolojik açıdan İncil, Tevrat ve Kuran gibi ilahi kitaplarda, antropolojik açıdan özellikle yerli Amerikanlar, Orta Asya'daki Türk ve Moğol kavimleri, Tibet Göçebeleri ve Arap Bedevileri arasında çeşitli kavramlarla ifade edilen çadırların yaygın bir tarihe sahip olduğu, özellikle Şark mimarisindeki süsleme unsurlarındaki kubbelerin, konik yapıların ve frizlerin Orta Asya Türk çadır tiplerinden geldiği ileri sürülmektedir (Strzygowski, 1971: 43-46; Bozkurt, 2013: 159-162).

Modern anlayışta ise üretim malzemeleri ve teknolojiadaki gelişmeler dikkate alındığında çadırların askeri açıdan eski Roma Ordusu tarafından kullanılanlarla günümüzde büyük benzerlik gösterdiğini, tepe, koruyucu malzeme ve direklerin en temel unsurlar olduğu bilinmektedir. 20.yy'ın ilk çeyreklerine kadar özellikle orduların konaklama-barınma ihtiyacı ve göçebe yaşam tarzı ile özdeşleşen çadırlar müteakip yıllarda doğa sporları, dağcılık, kamp yaşantısı, festivaller gibi birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Buna rağmen çadır konseptinin temelindeki insanı hava ve iklim koşullarına karşı sıcak tutma ve barınma imkanı sunması felsefesi değişmemiştir.

Çadır ögesi insanlık tarihinin başlangıcından bu yana bireyin doğa ile kurduğu dolaylı ya da dolaysız ilişkiler bağlamında barınma ve korunmaya duyduğu gereksinime bulunduğu çözümlerden biridir. Her ne kadar günümüze gelindiğinde, teknolojik gelişmelerin de sonucunda, çadırın kullanım amaçları, malzemesi ve yöntemleri değişim göstermiş olsa da çadırın temel var oluş sebebi olan doğada barınma gereksinimi hala çadırı tanımlayan temel bileşenlerden birini oluşturmaktadır.

Kurulduğu tarihten bugüne kadar, emniyet ve asayiş hizmetlerinin sağlanmasında, krizleri önleme ve idare etmede uygun araç ve yeteneklere sahip, insan merkezli çağdaş yönetim ve görev anlayışı ile ulusal ve uluslararası alanda saygın, güvenilir ve kaliteli hizmet sunan örnek kolluk kuvveti Jandarma aslında çadır kültürüne hiç yabancı değildir.

Türkiye yüzölçümünün yüzde 93'ü ve ülke nüfusunun yüzde 21'ine hizmet veren Jandarma Genel Komutanlığı (JGK, 2019) icra ettiği görevler içerisinde özellikle Terörle Mücadele ve Sınır Ötesi Harekât-ları kapsamında asayiş ve komando birlikleri ile faaliyetlerinin çoğunu çok değişik hava ve arazi şartları içerisinde doğada geçirmektedir. Sahra şartlarında geçirilen bu sürelerde personel iskân ve iâşe ihtiyaç-larını acele/geçici barınma hizmetleri ile idame ettirmek zorunda kalmaktadır. Söz konusu faaliyetlerin icrasında bireysel teçhizat ve birlik ağırlıklarında barınma faaliyetleri için envanterinde her türlü ihtiyaç cevap verebilecek dağcı çadırından, komuta yeri çadırına, büyük/orta/küçük genel maksat çadırlarından, mutfak çadırlarına, bakım çadırlarından panço tipi çadırlara kadar geniş bir yelpazede çeşitlilik bulunmaktadır ve söz konusu çadırların kavram, kullanım, işletme ve bakım yönergeleri/talimatları/kitapçıkları bulunmaktadır. Söz konusu yayınlarda daha büyük, daha ağır çadırların yardımlaşmak suretiyle nasıl kurulması, toplanması, saklanması gerektiği yönünde daha ayrıntılı bilgiler mevcuttur (JGY:315-13, 1985).

Ayrıca jandarmanın kurumsal anlamda sahip olduğu bu yeteneğin izlerini kuruluşu nispeten daha eski olan ast birliklerinin tarihçe, bibliyografya ve arşiv fotoğraflarında bulmak mümkündür (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3: 1939 Erzincan Depremi Sonrası Yardım İçin Kurulan Jandarma Karakolu (1939)



Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı Resmi Sosyal Medya Hesabı (Erişim Tarihi:18.03.2021, <https://twitter.com/jandarma/status/1245576720012283906>)

Ülkemizin jeolojik yapısı nedeniyle üzerinde bulunduğu deprem kuşağı hattında değişik zamanlarda büyüklü küçüklü birçok deprem meydana gelmiştir. Bunların kamuoyu nezdinde diğerlerine nazaran oluşturduğu etkiler sebebiyle son 10 yıl içerisinde meydana gelenler içerisinde 2011-Van, 2020-Elazığ ve 2020-İzmir depremleri hem şiddetleri hem de geride bıraktığı hasarlar sebebiyle iz bırakanlardır. Her türlü afet vukuunda zaman kaybetmeksizin harekete geçen kolluk yapılanması Jandarmanın özellikle 2020 Elazığ depremindeki hareket tarzlarında dikkat çeken noktayı şu şekilde özetleyebiliriz.

Malatya ve Elazığ'da Meydana Gelen Depremlere İlişkin;

T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum (AFAD) Yönetimi, Deprem Dairesi Başkanlığından alınan verilere göre 24 Ocak 2020 günü saat 20:55'de, merkez üssü Elazığ'ın Sivrice ilçesi olan Mw=6.8 büyüklüğünde, yer kabuğunun yaklaşık 8 km odak derinliğinde bir deprem meydana geldiği, 26 Ocak 2020 saat 18:00 itibarıyla Elazığ, Malatya ve Diyarbakır'daki yerleşim birimlerinde yapılarda göçme ve ağır hasarlara neden olduğu, deprem sonucunda toplam 41 vatandaşımızın yaşamını yitirdiği, 1607 vatandaşımızın yaralandığı, 45 vatandaşımızın enkazdan kurtarıldığı, 76 binanın yıkıldığı, yaklaşık 800'ü ağır, 10'u orta, 430'u az olmak üzere 1240'a yakın binanın hasarlı olduğu kamuoyu ile paylaşılmıştır (AFAD, 2020; AÜDAM, 2020).

25 Ocak 2020 saat 02:00 itibarı ile; 39 AFAD il müdürlüğü başta olmak üzere, Jandarma Arama Kurtarma ekipleri (58 Personel, 5 Arama Kurtarma Köpeği) ile çeşitli illerin UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi) ve itfaiye ekiplerinden, toplamda 968 arama kurtarma personeli ve 182 araç bölgeye sevk edilmiştir. Ayrıca mevcut imkân ve kabiliyetlerin etkisini artırıcı unsura sahip 13 arama kurtarma köpeği destek amacıyla bölgeye gönderilmiştir (AFAD, 2020).

Arama kurtarma faaliyetlerine paralel olarak, valilik ve yardım kuruluşları tarafından lojistik depolarından bölgeye, 97 tır ile 4.296 çadır, 5.406 yatak ve 10.460 battaniye sevk edilmiştir.

Bununla beraber jandarma; arama/kurtarma görev ve sorumluluklarının dışında deprem bölgesinde afet anı ve hemen sonrasında ilk şokun atlatılması, kriz anlarının yönetilmesi, zarar azaltma, müdahale etme ve iyileştirme süreçleri kapsamında daha önce bahsettiğimiz ilgili mevzuat hükümleri gereğince; yiyecek, içecek, barınma gibi temel yaşam hizmetlerinin en sağlıklı şekilde yürütülmesi ve koordine edilmesi maksadıyla;

✓ 7 helikopter, 1 Anka, 3 JİHA (Jandarma İnsansız Hava Aracı), 1 JİKU (Jandarma İnsansız Keşif Uçağı) da görevlendirilerek, depremden 25 dakika sonra bölgeye ait görüntüler canlı olarak Ankara ve ilgili komuta merkezlerine aktarılmış,

✓ Tunceli ve Elazığ Jandarma Özel Harekat Birlikleri ile Ergani, Bingöl ve Elazığ Jandarma Komando Taburlarından görevlendirilen personel de hızlı bir şekilde bölgeye intikal etmiş ve söz konusu jandarma ekipleri vasıtasıyla afetzedelerin soğukta kalmamaları, hipotermi tehlikesine karşı süratle önlem alınabilmesi amacıyla 6855 adet battaniye dağıtılmış ve farklı bölgelerde olmak üzere 3212 adet çadır kurulmuştur. (JGK, 2020) (Fotoğraf 4-9)

Fotoğraf 4-9: Malatya ve Elazığ'da Meydana Gelen Depremde Jandarma



Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı Resmi Sosyal Medya Hesabı (Erişim Tarihi:18.03.2021, <https://twitter.com/jandarma/status>)

6. Sonuç

Afetlere yönelik daha önce genel hatları ile bahsedilen afet yönetim sisteminde önleme, zarar azaltma, iyileştirme çalışmaları bireylerin ve toplumların bilinçlenmesinden, yapı denetime, kırsal alan ve şehirleşmeden, sivil savunmaya kadar pek çok konuda disiplinlerin konuya hassasiyetle yaklaşmalarına ve farkındalık oluşturulmasına katkı sağlamıştır. Bu nedenle afet olgusunun öncesi ve sonrasına yönelik yaklaşımlar, şehir planlamasından, mimarlığa, yapı denetimden inşaatla, jeolojiden ekonomiye, fen bilimlerinden sosyal bilimlere kadar birçok farklı disiplinin ortak çalışma konusu şeklinde ilerlemektedir.

Afet öncesi ve sonrasındaki süreçlerin etki alanlarından inceleme nesnesi olarak birey, toplum ve çevre koşulları dikkate alınarak bakıldığında gerek merkezi, gerekse taşra/yerel yönetimler ve diğer kuruluşlar (Sivil toplum kuruluşları, kamu-özel ortaklıkları vb.) bağlamında kamu yararının gözetilmesi ortak paydayı oluşturmaktadır. Çünkü afetler, hem meydana gelme şekilleri, hem de sonuçları itibarıyla kamu yönetimi için

önemlidir. Bu bağlamda afetlerin yönetilmesinde günümüzde hakim olan düşünce afet öncesinde yapılacak hazırlıklarla riskin minimum düzeyde tutulması, afet anında ve sonrasında ise güçlü bir iletişim ve birimler arası koordinasyonun gücü ile ilişkilendirilmektedir. Dolayısıyla, afet sonrası müdahaledeki etkin sonuçların alınmasına yönelik insan kaynaklarındaki güç ve koordinasyon altyapısı, afet sonrasındaki toparlanma ve iyileşme gücünün göstergesidir (Tokmak, 2012:1).

Jandarma Genel Komutanlığı ve bağlı birliklerinin üstün görev anlayışı, planlama, organize etme, emir-komuta zinciri içerisindeki koordinasyon ve iletişim altyapısı, nitelikli insan gücüne sahip olması, diğer kurum ve kuruluşlarla kolaylıkla bütünleşme ve psikolojik yakınlık yetenekleri organizasyonu afet yönetim sisteminin önemli bir parçası noktasına getirmektedir.

Genel Kolluk Kuvveti olan Jandarma, emniyet ve asayiş hizmetleri ile kamu düzeninin korunması ve suçun önlenmesi gibi temel görevlerinin dışında, toplumun sosyal yapısının da bütünleyici bir parçası olarak sorumluluklarını yerine getirmektedir. Bu yeteneğin kazanılmasındaki en önemli faktörlerden birisi olarak; jandarma personelinin yurdun en ücra köşelerinde, karakol seviyesinden başlayarak daha üst seviyedeki birliklerinde icra edilen görevlerinde vatandaş için yani halk için halkla beraber olacak şekilde karşılıklı anlayış ve iletişim içinde yürütülen sorumlulukları karşımıza çıkmaktadır. Görev ve sorumluluklarında zaman mefhumu gözetmeksizin 24 saat esasıyla görev yapan Jandarma, kendilerinin de içinde yaşadıkları toplumun bir parçası olduklarının bilinciyle hareket etmesinden dolayı afet öncesinde ve sonrasındaki çalışmalarda etkin şekilde kullanılacak kuvvet çarpanı konumunda bulunmaktadır.

Ayrıca, zorunlu askerlik hizmetinin yerine getirilmesinde yükümlülüklerini jandarma olarak icra eden vatandaşın bu yükümlülük dönemlerinde afetlere bilinçli ve dirençli toplum oluşturulmasına yönelik yapılan çalışmaları da bu kapsamda düşünülebilir.

Bu hususa ilave olarak;

- ✓ Özellikle yedinci kalkınma planından sonraki süreçte afet yönetimine ilişkin ülke genelinde bilinçlendirme çalışmaları ile eğitim ve farkındalık merkezleri aracılığıyla toplumsal farkındalığın artırılması,
- ✓ Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) (AFAD, 2013)'nda belirtilen ve ilgili kurum ve kuruluşların yetki ve sorumlulukları ile alakalı eğitim ve tatbikatların düzenlenmesi,
- ✓ AFAD 2019-2023 Stratejik Planında (AFAD, 2019) geçen afet ve acil durum yönetiminde koordinasyon etkinliğinin artırılması hedeflerine yönelik olması maksadıyla;

Jandarma tarafından gerek kurumsal gerekse müşterek olarak icra edilen faaliyetlerle alakalı olarak (Tablo 1) yazılı ve görsel medya araçlarında hemen hemen tüm ülkeyi kapsayacak şekilde haberler yer almıştır.

Tablo 1: Basın ve Medya’da Yer Alan Haber Başlıklarından Seçmeler

HABER BAŞLIĞI
AFET ÖNCESİ
Jandarma Timlerinden İstanbul Depremi Tatbikatı (JGK, 2020),
Jandarmadan uygulamalı ‘Doğal Afetler ve Çadır Kurma’ eğitimi,
Çadırları 5 dakikada kurdular,
Kocaeli’nde Jandarmadan doğal afetler ve çadır kurma eğitimi” (Habertürk, 2020),
Jandarmaya AFET bilinci eğitimi verildi.
Söğüt'te jandarmaya 'Afet Farkındalık' eğitimi verildi.
AFAD’dan jandarmaya temel afet eğitimi
Nevşehir Jandarma Komutanlığından Afet Bilinci Eğitimi

Kaynak: Yazarlar tarafından arama motorlarında sıkça geçen haberlerden derlenmiştir.

Yetişmiş insan gücü, günün gerektirdiği modern araç, gereç, teçhizat ve teknolojik imkânlarla sahip ve devletin tüm kurum ve kuruluşları ile entegre olabilen Jandarma’nın vatandaşlarına karşı sorumluluğunu yerine getirirken afetlerle karşılaşması durumunda da, tüm imkânlarını seferber ederek süratle yardıma koşması halk tarafından beklenen doğal bir olaydır. Nitekim 2010 yılından itibaren ülke kamuoyuna yönelik olarak siyasal, sosyal, ekonomik, güvenlik ve kültür konularında tercihlerin tespitine yönelik olarak gerçekleştirilen “Türkiye Sosyal-Siyasal Eğitimler Araştırması (TSSEA)’nda 2018 yılı için halkın en güvendiği kurum olarak Jandarma’yı seçmesi bu görüşü destekler niteliktedir.

Bu gelişmelere paralel olarak merkez üssü Elazığ’ın Sivrice ilçesi olan ve 24 Ocak 2020 saat 20.55'te meydana gelen 6,8 büyüklüğündeki depremin Elazığ, Malatya ve Diyarbakır’daki meydana gelen hasar ve zararları karşı AFAD Başkanlığı koordinasyonunda arama ve kurtarma faaliyetlerinin yanı sıra Elazığ ve Malatya’da devam eden iyileştirme çalışmaları kapsamında jandarma ekipleri de afetzedelere yönelik sürdürülen çalışmalara destek olmuştur (İçişleri Bakanlığı, 2020).

Yazılı ve görsel iletişim araçlarında, basında, kurum ve kuruluş sosyal medya hesaplarında jandarma’nın afet yönetiminde üstlendiği görevlere yönelik olarak özellikle çadır kurma, yardım kolisi ulaştırma, eşya taşıma, nakliye ve benzeri hizmetlerin ivedilikle icrasında (Tablo 2) şeklinde haberlerin sıkça yer alması afet yönetiminin geri beslemesi şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 2: Elazığ Depreminin Akabinde Basında ve Sosyal Medyada Jandarma Haberlerinden Bazıları

HABER BAŞLIĞI
AFET SONRASI
Deprem Sonrası Halk Jandarmayı Bağrına Bastı (İçişleri Bakanlığı, 2020),
Malatya'da jandarma depremzedelerin yaralarını sarıyor (AA, 2020),
Malatya'da jandarma depremzedelere desteğini sürdürdü (AA, 2020),
Jandarma Teşkilatı Olarak, Elazığ'ın Yaralarını Sarmaya Devam Ediyoruz (JGK, 2020),
Jandarma Deprem Bölgesinde Araç Çıkamayan Yerlere Atlarla Ulaşıyor (İçişleri Bakanlığı, 2020),
Elazığ'da depremin ardından bölgeye giden jandarma ekipleri, yardım dağıtımı ve çadır kurmanın yanı sıra ihtiyaç duyulan her anda depremzedelerin yanında olmayı sürdürüyor,
Jandarma depremzedelerin kara gün dostu oldu

Kaynak: Yazarlar tarafından arama motorlarında sıkça geçen haberlerden derlenmiştir.

7. Değerlendirme

Bu noktadan hareketle afet ve acil durum bölgelerinde Jandarma Arama Kurtarma (JAK) birliklerinin yanı sıra geçici yerleşmeyi sağlamak, zarara uğramış kişilerin iye, ibate, sosyal ve psikolojik destek hizmetlerini yürütülmesi kapsamında ilgili mevzuat çerçevesinde azami kuvveti ile afetlerde her türlü desteği sağlamaya hazır olan jandarmanın özellikle çadır kurma hizmetleri ve gıda dağıtımını üstlenen birliklerinin Elazığ-Malatya depreminde çok etkin bir rol aldığı düşünülmektedir. Ülkemizin üzerinde bulunduğu deprem kuşağı dikkate alınırsa müteakip dönemlerde yaşanabilecek olası afet olaylarında Elazığ-Malatya Depreminde başat durumda bir rol üstlenen Jandarma Çadır Kurma birliklerinin afet yönetimi açısından rol model olacağını ve bu durumun başta Jandarma Genel Komutanlığı olmak üzere, afetlerde etkin rol üstlenen diğer kurum ve kuruluşlarda organizasyon güncellemelerinde bulunmasına tesir edeceği değerlendirilmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu makale için etik kurul izni alınmasına gerek yoktur. Araştırma ve yayın etiğine uygun hareket edilmiştir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makaleye 1.yazar (%50), 2.yazar (%50) oranda eşit katkı sunmuşlardır.

Çıkar Beyanı

Makalenin yazarları arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

AA. (2020, Ocak 29). *Anadolu Ajansı*. Foto Galeri: <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/-malatyada-jandarma-depremzedelerin-yaralarini-sariyor/2#> adresinden alındı

AFAD. (2013, Aralık). *Türkiye Afet Müdahale Planı*. Ocak 17, 2021 tarihinde AFAD: https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/2419/files/Afet_Mud_PI_ResmiG_20122013.pdf adresinden alındı

AFAD. (2014). *Afet Farkındalığı ve Afetlere Hazırlık Araştırması Raporu*.

AFAD. (2016). Proje Bilgi Formu. *Afet Çadırı Geliştirilmesi*. Ankara: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

- AFAD. (2019). *2019-2023 Stratejik Plan*. (T. İ. Bakanlığı, Dü.) Ocak 17, 2021 tarihinde AFAD: https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/AFAD-2019_2023-STRATEJIK-PLAN.pdf adresinden alındı
- AFAD. (2020, Aralık 06). *Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. <https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3495/xfiles/sozluk>: <https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3495/xfiles/sozluk> adresinden alındı
- AFAD. (2020, 12 08). *Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı*. AFAD: <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda> adresinden alındı
- Akdağ, S. A. (2010, 05 10). *Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi*. <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/yayinicerik/aras20afetyonetimi.pdf>: <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/yayinicerik/aras20afetyonetimi.pdf> (10.05.2010 adresinden alındı
- Akdur, R. (2001). *Afetlere Hazırlık ve Afet Yönetimi, Afetlerde Sağlık Hizmetleri Yönetimi*. Ankara: TAKAV Matbaacılık.
- Aktel, M. (2010). 5902 Sayılı Yasa ile Türkiye'de Afet Yönetiminde Yaşanan Değişim. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(27), 169-180.
- AÜDAM, A. Ü. (2020). Elazığ-Sivrice Depremi Değerlendirme Raporu. Erzurum.
- Aydınç, P. (2016, Haziran). *Doğal Afetlerde Yaşanan Aksaklıklarda Mahalli İdarelerin Rolü: Van Depremi Örneği*. Aralık 06, 2020 tarihinde <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden alındı
- Bahadır, H., ve Uçku, R. (2018). Uluslararası Acil Durum Veri Tabanına Göre Türkiye Cumhuriyeti Tarihindeki Afetler. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 28-30.
- Bozkurt, N. (2013). *Çadır*. Ankara: Türk Diyanet Vakfı.
- Çeber, K. (2005). Mali Yönüyle Afet Yönetimi. *Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Demiraslan, D. (2005). Yaşanan Depremler Sonrası Acil Barınma İhtiyaçlarının Karşlanması. *Deprem Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (s. 340-347). içinde
- Dialameh, M. (2017). *Providing a long-term temporary solution for the displaced people affected by natural disasters*. Cambridge: Achitech.
- Ergünay, O. (1977). Fiziksel Planlama Sürecinde Deprem Zararlarının Azaltılması. *Adapazarı Deprem Müh. Semineri* (s. 12). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Ergünay, O. (2009). *Afet Yönetimi: Genel İlkeler, Tanımlar, Kavramlar*. Ankara.
- Ervan, M. K. (1996). Deprem Sonrası Acil Barınma Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Tübitak Deprem Sempozyumu Bidiri Kitabı* (s. 303-312). içinde Ankara.
- Gençoğlu, S. (2007, 09 03). *Türkiyenin Afet Sorunu*. 12 08, 2020 tarihinde <http://sayistay.gov.tr>: <http://sayistay.gov.tr/yayin/dergi/icerik/der44-45m3.pdf> adresinden alındı
- Geray, C. (1997). Türkiye'de Yıkım (Afet) Olayları Karşısında Önlemler ve Örgütlenmeler. *Amme İdaresi Dergisi*, 10.

- Göktürk, İ., ve Yılmaz, M. (2010, 03 18). *Ülkemizde Afet Politikaları ve Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bir Değerlendirme*. <http://www.bayindirlik.gov.tr/turkce/dosya/makale11.pdf> adresinden alındı
- Griffy, H. (2010). *Earthquakes and Other Natural Disasters*. DK Readers.
- Habertürk. (2020, Kasım 12). Kayseri Haberleri. Kayseri. Ocak 2017, 2021 tarihinde <https://www.haberturk.com/kayseri-haberleri/82336549-jandarmadan-uygulamali-dogal-afetler-ve-cadir-kurma-egitimi> adresinden alındı
- Hançer, Z. Y. (2009). *Sürdürülebilir Afet Yönetimi ve Kadın*. Ankara.
- İçişleri Bakanlığı. (2020, 01 29). Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı: <https://www.icisleri.gov.tr/deprem-sonrasi-halk-jandarmayi-bagrina-basti> adresinden alındı
- İlhan, A. M. (2013). Afetler Ve İnsani Yardım Operasyonlarında Silahlı Kuvvetlerin Rolü. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 107-129.
- JGK. (2019). Jandarma Genel Komutanlı 2019 Yılı Faaliyet Raporu.
- JGK. (2020, 12 09). *Jandarma Genel Komutanlığı*. Jandarma Komando Özel Asayiş Komutanlığı: <https://www.jandarma.gov.tr/joak> adresinden alındı
- JGYY:315-13. (1985, Aralık 12). Çadırların Özellikleri ve Kullanılması Broşürü. Ankara.
- Kadioğlu, M. (2008). *Modern, Bütünleşik Afet*. Ankara: Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) Türkiye Ofisi Yayınları.
- Kadioğlu, M., ve Özdamar, E. (2008). *Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri: Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri*. Ankara: Japon International Cooperation Agency (JICA) Türkiye Ofisi Yayınları.
- Kadioğlu, M. (2011). *Afet Yönetimi: Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek*. İstanbul: TC Marmara Belediyeler Birliği Yayını.
- Keleş, R. (1998). *Kent Bilimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kızılay. (2017, Mayıs 11). *Youtube*. Ocak 17, 2021 tarihinde Afet Acil Barınma Çadırı Kurulumu: <https://www.youtube.com/watch?v=2nyRCSVBwyU> adresinden alındı
- Limoncu, S., ve Bayülgen, C. (2005). Türkiye'de Afet Sonrası Yaşanan Barınma Sorunları. *Megaron YTÜ Mimarlık Fakültesi e-Dergisi*, 18-27.
- Özdemir, H. (2004). Afetlere Hazırlık Çalışmalarında Geçici İskan Alanlarının Belirlenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 237-256.
- Quarantelli, E. L. (1995). Patterns of Sheltering and Housing in US Disasters.
- Raskoviç, B., and Mrdja, S. (2013). *Natural Disasters: Prevention, Risk Factors and Management*. New York: Nova Science Publishers.
- Ride, A., and Bretherton, D. (2011). *Community Resillience in Natural Disasters*. New York: Palgrave Macmillan.
- TDK Sözlük, T. D. (2020, Aralık 06). *Güncel Türkçe Sözlük*. Aralık 06, 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Tokmak, M. (2012). *Doğal Afetlerde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) Etkin Kullanımı: Kocaeli ve Van Deprem Örneği*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.

- TURAS. (2018, 07). *Turas.tv*. 02 07, 2021 tarihinde <https://www.turas.tv/2018/07/a-brief-history-of-tents/> adresinden alındı
- UNDRR, U. N. (2020, Aralık 06). *Disaster*. (UNDRR, Dü.) Aralık 06, 2020 tarihinde <https://www.undrr.org/terminology/disaster>: <https://www.undrr.org/terminology/disaster> adresinden alındı
- UNISDR. (2001). Natural Disasters and Sustainable Development: Understanding the Links Between Development, Environment and Natural Disasters. *Department of Economic and Social Affairs*, 5.
- Yaşar Korkanç, S., ve Korkanç, M. (2006). Sel ve Taşkınların İnsan Hayatı Üzerindeki Etkileri. *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 45.
- Yavaş, H. (2005). *Doğal Afetler Yönüyle Türkiye’de Belediyelerde Kriz Yönetimi*. Ankara: Orion Yayınevi.
- Yavuz, Ö. (2013). Afetler Sonrası Yapılan Barınma Yardımlarının, Barınma Hakkı Perspektifinden Değerlendirilmesi. (TODAİE, Dü.) *Sosyal Adalet İçin İnsan Hakları Sosyal Haklar Konferansı*.
- Yılmaz, A. (2003). *Türk Kamu Yönetiminin Sorun Alanlarından Biri Olarak Afet Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2004). *Afet Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2007). Türkiye’de Afet Zararlarının Azaltılması Çalışmalarının Tarihi Gelişimi Üzerine Notlar. *Türk İdare Dergisi*.
- Zebrowski, E. J. (1997). *Peril Of A Relentless Planet- Scientific Perspectives On Natural Disasters* . Cambridge: Cambridge University Press.